

Přístupy ke tvorbě ICT plánu

Cíl kapitoly

Popsat několik základních způsobů přístupu ke tvorbě ICT plánu:

- Sběr a zpracování individuálních požadavků.
- Kooperace předmětových komisí.
- Řízené plánování vedením školy.

Základní pojmy

Kooperace

Týmová práce

Přehled základních přístupů ke tvorbě ICT plánu

ICT plán školy sestavují různě. Existují samozřejmě extrémní varianty řešení, kdy plán od svého stolu vytvoří jediná osoba nebo na druhé straně každý napíše svou představu a tyto jsou pak "softwarově" spojeny do jednoho dokumentu.

Mnohem častější jsou tyto varianty:

1. **Sběr a zpracování individuálních požadavků** - zpravidla ICT koordinátor osloví kolegy, posbírání od nich požadavky na HW a SW a z nich sestaví plán
2. **Kooperace předmětových komisí** - na úrovni předmětových komisí je zpracována jak analýza aktuálního stavu, tak i požadavky na cílový stav, tyto podklady pak ICT koordinátor zapracuje do plánu
3. **Řízené plánování vedením školy** - systematický přístup od analýz vnitřních i vnějších vlivů, přes hierarchii činností po ICT plán. V celém procesu je zapojeno vedení školy.

Opět nelze paušálně předepsat jeden přístup všem školám, tedy jinak řečeno říci, který je nejlepší a který nejhorší. V následujícím textu se pokusíme popsat jednotlivé přístupy.

Důsledek:

Není vhodné ponechat tvorbu ICT plánu jednotlivci nebo pouze posbírání a sdružit souhrn požadavků. Plánování vyžaduje řízení a zapojení více osob. Výsledný plán totiž musí korespondovat se záměry školy.

Sběr a zpracování individuálních požadavků

Tento přístup je vhodný pro menší školy nebo pro školy, kde informační a komunikační služby hrají podpůrnou roli (např. mateřské školy, základní umělecké školy se zaměřením na klasické obory, apod.). Na těchto školách využívají služby ICT pouze někteří pedagogové, zpravidla na nich není ustanoven ICT koordinátor. Jeho roli vykonává převážně ředitel nebo jeho zástupce. Přístup těchto škol lze popsat takto:

1. Sběr požadavků pedagogických pracovníků.

Pedagogičtí pracovníci vznášejí své požadavky na zajištění informačních a komunikačních služeb podobně jako u jiných didaktických pomůcek.

2. Sestavení ICT plánu.

Ředitel nebo jeho zástupce požadavky seřadí do kategorií dle věcného obsahu a náležitostí standardu ICT.

3. Realizace.

Ředitel školy stanoví priority a zahrne zajišťování těchto služeb do ročního, resp. operativních plánů školy. V průběhu roku jsou pak jednotlivé požadavky uspokojovány podle finančních možností školy.

Někdy se stane, že se strategie a plánování omezí pouze na sběr požadavků a jejich příležitostné uspokojování. To pak již není plánování rozvoje v pravém slova smyslu, ale pouhé rozdělování financí.

Důsledek:

Sběr požadavků pedagogických pracovníků by měl být završen alespoň sestavením jejich propojením na vzdělávací cíle a nástinem dalšího možného rozvoje. Plánováním rozvoje služeb ICT škola plánuje práci s informacemi.

Kooperace předmětových komisí

Existuje značné množství škol, v jejichž systému řízení mají silné postavení předmětové komise. Pokud jsou na těchto školách běžně využívány informační a komunikační služby jak k výuce, tak i v její přípravě, je na nich většinou některý z pedagogů pověřen výkonem funkce ICT koordinátora. V některých případech ji zastává zástupce ředitele.

Níže popsany přístup typický právě pro tyto školy a je třeba poznamenat, že je to většina škol. Jednotlivé realizační kroky jsou tyto:

1. Statistika vybavenosti školy.

Školní ICT koordinátor - metodik připraví statistický přehled vybavení ICT ve škole a vyzve kolegy k doplnění věcných požadavků.

2. Věcná analýza potřeb a příležitostí.

Na úrovni předmětových komisí jsou na základě potřeb výuky jednotlivých předmětů, resp. vzdělávacích oblastí sestaveny strukturované požadavky dle jednotlivých služeb ICT - pro každou předmětovou komisi zvlášť.

3. Sestavení ICT plánu školy.

Školní ICT koordinátor - metodik jednotlivé analýzy a požadavky sjednotí, prokonzultuje a "doladí" jejich věcný obsah se zástupci předmětových komisí a technologickou realitou se správcem školní sítě, načež připraví pro ředitele ICT plán školy.

4. Tvorba ročního plánu školy.

Ředitel školy určí dle strategie školy priority ICT strategie a zapracuje je do střednědobého ročního plánu školy.

5. Realizace.

Ředitel školy stanovuje harmonogram realizace stanovených taktických cílů v krátkodobých operativních plánech školy podle finančních možností školy.

Na většině škol je ředitel hlavním hybatelem rozvoje školy. Předložený ICT plán pak bere jako jeden ze základních dokumentů, podle kterého sestavuje taktické realizační roční plány školy a z nich pak následně krátkodobé operační plány.

Je třeba se zmínit i o školách, na kterých se ICT plán školy stává nástrojem "moci" ICT koordinátora - metodika (nebo správce sítě). Zpravidla je pak celý ICT plán sestaven bez nebo jen s minimální konzultací s jednotlivými pedagogy. Takový plán pak zpravidla obsahuje pouze statistický seznam vybavenosti "dnes a zítra" s finanční náročností jeho naplnění bez těsnější vazby na obsah výuky a zajišťování vzdělávacích cílů školy. ICT koordinátor - metodik de facto popisuje technologický rozvoj podle toho, co je schopen zvládnout. Ostatní kolegové a mnohdy i ředitel jsou stavěni do pasivní role vykonavatelů. Nežádá se pak ve škole vybavována pouze učebna výpočetní techniky na úkor ostatních.

Důsledek:

Předmětové komise mohou sehrát nejen v oblasti výuky, ale také v oblasti rozvoje služeb ICT ve škole velmi významnou pozitivní roli. O ICT se přitom nemusí starat přímo vedoucí komise. Minimálně jeden člen komise by měl alespoň monitorovat dění v elektronickém vzdělávání daného oboru a seznamovat s ním své kolegy.

Řízené plánování vedením školy

Především mezi základními a středními školami můžeme najít školy, které se snaží přímo těžit z rozvoje ICT. Vyhledávají novinky v této oblasti a snaží se je co nejdříve aplikovat ve škole. Vedení těchto škol se ve většině případů silně angažuje v rozvoji ICT. Ředitelé usilovně přemýšlí a aktivně vyhledávají situace, které by bylo možné vyřešit efektivněji pomocí ICT. Na škole pracují zpravidla ICT koordinátor i správce sítě a oba jsou systematicky "tlačeni" v tom dobrém smyslu slova ke koncepční práci směřující k informačnímu a vzdělávacímu systému školy.

Níže popsaný přístup je tedy určen pro školy, kde informačním a komunikačním službám přikládají velmi významnou roli, případně jsou tyto služby součástí odborného studia (studijního oboru). Taková škola pak přistupuje k plánování i realizaci komplexněji a systematictěji:

1. Analýza vnějšího prostředí školy.

Ředitel školy za pomoci ICT koordinátora - metodika zpracuje analýzu vnějšího prostředí školy v oblasti informačních a komunikačních služeb (např. formou STEP analýzy).

2. Analýza vnitřního prostředí školy.

Pedagogové ve škole zpracují analýzu vnitřního prostředí školy v oblasti informačních a komunikačních služeb (např. formou SWOT analýzy). Výsledky obou analýz prokonzultuje ICT koordinátor se správcem sítě a navrhnu základní teze strategie rozvoje ICT.

3. Strategie v oblasti ICT

Ředitel školy společně s dalšími členy vedení (jeho součástí je také ICT koordinátor) zpracují nebo aktualizují strategii školy v oblasti ICT tak, aby maximálně podporovala realizaci vzdělávacích cílů školy a řešila také informační politiku školy.

4. Logické rámce ICT plánu.

ICT koordinátor - metodik rozpracuje ICT strategii v souladu s výsledky jednotlivých analýz do kostry ICT plánu školy, např. formou logických rámců. K jejich sestavení využívá ICT koordinátor zástupce jednotlivých vzdělávacích oblastí, čímž si připravuje základy "aplikačního" týmu, na jehož bedra pak spadne vlastní aplikace ICT strategie ve výuce.

5. Stanovení priorit.

Ředitel školy pak na stanoví na základě finančních a organizačních možností školy společně s ICT koordinátorem priority realizace ICT strategie.

6. ICT plán školy

ICT koordinátor - metodik zpracuje konečnou verzi ICT plánu školy.

7. Realizace.

Vedení školy (zpravidla ICT koordinátor metodik) zapracovává dílčí úkoly harmonogramu realizace ICT plánu do krátkodobých operativních (měsíčních) plánů školy. Odborné věci řeší správce sítě s externími komerčními firmami, metodickou pomoc ICT koordinátor a vlastní aplikaci pak "táhne" aplikační tým s tím, že se postupně přidávají do realizace všichni pracovníci.

Součástí realizace jsou také PR aktivity, především však vysvětlování nových forem výuky a práce s informacemi rodičovské veřejnosti.

8. Autoevaluace realizace ICT plánu

ICT koordinátor metodik pravidelně monitoruje a vyhodnocuje realizaci ICT plánu a připravuje dílčí změny v plánu. Po vyhodnocení ročního ICT plánu aktualizuje ICT plán na další rok. Pokud dojde k zásadním změnám, navrhne vedení školy aktualizaci strategie.

Většina kroků tohoto postupu bude popsána v následující kapitole Tvorba ICT plánu.

Důsledek:

Tento podrobný postup vyžaduje dobré znalosti a schopnosti ICT koordinátora, správce sítě i ředitele školy - každého samozřejmě ve své oblasti práce (viz kapitola Role lidí). Dále vyžaduje pravidelnou systematickou práci metodickou, organizační a hlavně řídicí a kontrolní. V žádném případě by však nemělo dojít k tomu, aby plánování či administrativa s tím spojená neměla navrch nad vlastní realizací. Vždy je třeba respektovat účelnost jednotlivých kroků.

K zamyšlení

Úkol 1: Volba vhodného postupu realizace ICT plánu na vaší škole

Souhrn:

Zpracovávat ICT plán školy lze různými způsoby, od individuální ekvilibristiky ICT koordinátora přes spolupráci zástupců jednotlivých předmětů až po systematickou týmovou práci v čele s ředitelem školy nebo jeho zástupcem. Nelze říci, že první nebo poslední přístup jsou nejlepší. Před volbou přístupu je třeba velmi dobře zvážit, který je pro aktuální podmínky školy reálný.